

Nr 312.

Av herr **Johansson** i Mysinge m. fl., om revision av gällande bestämmelser för beviljandet av statsbidrag eller stipendier av social eller kulturell art.

Det svenska samhället av i dag påtager sig väldiga uppgifter och därmed följande utgifter för sociala och kulturella ändamål. Man strävar efter att i takt med den ekonomiska utvecklingen höja de ekonomiskt svaga i samhället till rimliga levnadsvillkor genom sociala åtgärder samt att utbygga möjligheterna för ungdomen att oavsett bostadsort få del av undervisningsväsendets möjligheter. Det är därför angeläget att fördelningen av dessa samhällets sociala och kulturella bidrag sker så rättvist som möjligt och med hänsyn till medborgarnas *verkliga* ekonomiska ställning. För närvarande sker fördelningen av samhällets ifrågavarande bidrag efter vissa regler, knutna vid det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade eller beskattningsbara beloppet eller bådadera samt med spärr för visst belopp av till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt *skattepliktig förmögenhet*. Den spärr för åtnjutande av samhällets bidrag, som ägd nettoförmögenhet utgör, växlar dock väsentligt för olika sociala och kulturella bidragsförmåner. Som exempel kan anföras, att förmögenhetsspärren är 12 000 kronor, då det gäller statsbidrag till lindrande av mindre bemedlade patienters på landsbygden sjukvårdskostnader samt djurägares kostnader för djursjukvård, medan för att komma i åtnjutande av rabattkort för matfett gäller en förmögenhetsspärr av 10 000 kronor, som i vissa fall kan höjas till 20 000 kronor. Bidragen till stipendier för studier vid lantmannaskolor, folkhögskolor, yrkesskolor och högre undervisningsanstalter äro högst oenhetliga på grund av olika sätt att bedöma förmögenhetsförhållandena. *En översyn av bestämmelserna för dessa olika bidragsformer och ett enhetliggörande av desamma förefalla därför starkt motiverade.*

Men bortsett från detta förefaller det synnerligen angeläget, att förmögenhetens roll vid beskattningens utformande liksom vid de olika bidragens utmätande blir föremål för en ingående undersökning. Naturligt är, att tillgång till förmögenhet skall inverka vid prövning av den bidragssökande tillmätta bidrag. Det är dock angeläget, att man vid en sådan prövning icke endast tager hänsyn till enbart *skattepliktig förmögenhet*, utan också till alla därmed jämställda förmåner av annat slag, kapitaliserade till jämförbara belopp. Dit höra pensionsförmåner av olika slag, innehav av försäkringar o. s. v. Dit höra även vissa anställningar, exempelvis i statlig eller kommunal tjänst, där innehavaren inte bara har en säker anställning för livstid, utan även pension. Sparandet för att möta ålderdom och sjukdom

etc. sker i vårt invecklade samhällsliv på skilda vägar och bör beräknas till sitt *verkliga värde*, oavsett formen därför. För närvarande tager man vid beskattningen och utmätandet av samhällets bidrag, vad angår förmögenheten, endast hänsyn till kontant eller i bank placerat kapital samt i produktionen investerat dylikt, medan avsättning till pensionsfonder, livförsäkringar, värdefull personlig lösegendom etc. lämnas helt utanför. Den del av befolkningen, som utgöres av de fria företagarna, blir därigenom föremål för en hårdare förmögenhetsbeskattning och ställes i stor utsträckning utanför samhällets bidragsformer. Och detta i allt högre grad eftersom penningvärdet faller och den därigenom i produktionen investerade förmögenheten stiger i värde, siffermässigt sett. De som under sådana omständigheter komma i ett mindre gynnsamt läge äro de mindre företagarna, hantverkare och jordbrukare. En jordbrukare t. ex. kan genom höjning av taxeringsvärdet på sin egendom plus en konjunkturmässig stegring av värdet av inventarier och förråd ställas helt utanför statliga bidragsformer utan att han kunnat spara eller hans ställning reellt undergått någon förändring. En belåning av egendomen eller ett lösgörande av kapitalet i inventarierna för annat ändamål måste gå ut över produktionen och därigenom orsaka i förra fallet högre utgifter och i senare fallet minskad produktion med sämre inkomst som följd. I den mån en jordbrukare kan spara till sin ålderdomsförsörjning genom förbättring av fastighet och inventariebestånd eller genom placering av sparmedel i bank, ger det omedelbart utslag i negativ riktning för honom, då det gäller samhälleliga förmåner. Den däremot, som lyckats få sin ålderdomsförsörjning ordnad genom tjänstepension eller på annat likartat sätt, behöver inte spara, och då värdet av insatsen för pensionen ej kapitaliseras och påföres som förmögenhet, blir verkan härav för honom väsentligt förmånligare.

Samma är förhållandet för den som genom en kapitalinsats skaffat sig en gedigen yrkesutbildning och tack vare denna erhållit en god anställning. Denna anställning behöver aldrig åsättas något värde, medan däremot skulderna vid beräkning av bidragen räknas honom till förmån. Företagaren och speciellt jordbrukaren måste däremot upptaga sin gård och inventarier till ett visst värde. Därifrån drages sedan vad som är skuld, och skillnaden, som ofta är av konjunkturmässigt slag, upptages som förmögenhet. Utgångspunkten för förmögenhetens bestämning blir för dessa väsentligt olika, trots att i ena fallet utbildningen och i det andra jord och inventarier äro för bägge lika nödvändiga »produktionsmedel».

Det kan således diskuteras vad som reellt är att hänföra till förmögenhet, vad som lämpligen i beskattningshänseende kan betecknas som sådan samt hur olika förmåner i »förmögenhetsavseende» skola betraktas som jämförliga vid utmätandet av samhällets sociala och kulturella förmåner. I vårt såsom anmärkts invecklade och mångsidiga samhällsliv ha inte enbart kontanta pengar och produktionsmedel m. m. ekonomiskt värde, utan även andra

tillgångar ha reellt sådant. Sparandet sker, som ovan framhållits, på skilda sätt, och det finns knappast anledning att hålla hårdare efter den ena formen av sparande än den andra. Inför den skärpta skattepolitiken såväl som den i stark utveckling stadda social- och kulturpolitiken förefaller det som om en utredning av dessa frågor vore påkallad för ernående av största möjliga rättvisa medborgare emellan.

Med hänvisning till ovanstående hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära skyndsam revision av nu gällande bestämmelser för beviljandet av statsbidrag eller stipendier av social eller kulturell art, i syfte att göra dessa bestämmelser mera enhetliga, samt att vid ärendenas behandling bidragssökandenas förmögenhetsförhållanden beräknas efter likvärdiga grunder.

Stockholm den 23 januari 1946.

		<i>Ivar Johansson</i> i Mysinge.
<i>Osc. Werner.</i>	<i>Gustaf Svensson</i> i Vä.	<i>J. W. Pettersson</i> i Norregård.
<i>I. Pettersson</i> i Rosta.	<i>Nils G. Hansson</i> i Skegrie.	<i>Sven Vigelsbo.</i>
<i>C. O. Carlsson</i> i Bakeröd.	<i>Hj. R. Nilson</i> i Spånstad.	<i>Harald Johnson</i> i Skoglösa.
<i>P. G. Svensson</i> i Stenkyrka.	<i>David Boman</i> i Stafsund.	<i>Sam. B. Norup.</i>
<i>J. H. Johansson</i> i Norrfors.	<i>K. E. Hansson,</i> Skediga.	<i>Anders Pettersson,</i> Dahl.